

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joi și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 46
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refuză. Articollii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl. rëndul cu litere garmond

Cătră onorații cetitori.

Câteva zile încă și anul în care ne aflăm e dat și el trecutului și istoriei.

E de însemnătate mare pentru noi această încheiere de an, pentru-că cu încheierea anului acestuia vine dată trecutului și istoriei și prima jumătate de secol pe care ziarul nostru a petrecut-o în serviciul bisericii și al neamului românesc.

Cincizeci ani de viață, de muncă și de luptă avem deci în urma noastră. Un trecut frumos, la care cu mândrie și cu mângâere putem privi, pentru-că la tot ce ni-a rămas din acest trecut a contribuit din toate puterile și ziarul nostru.

Adus la viață în timpuri grele, în zile de suferință, martor a fost ziarul nostru la uriașele lupte purtate de cei mari ai noștri pentru a crea poporul român și bisericii sale străbune o situație mai bună și mai prielnică, și adunată și ziarul nostru piatră lângă piatră, pentru a contribui la clădirea așezămintelor culturale și naționale de cari ne bucurăm astăzi.

În acești cincizeci de ani trecuți „Telegraful Român” n'a încetat nici pe un moment a fi aceea ce marele seu întemeietoriu, nemuritorul Andreiu baron de Șaguna, a voit să fie: sentinelă credincioasă a bisericii și a așezămintelor noastre bisericesti și școlare, apărătoriu devotat al drepturilor și intereselor poporului român, promovător al culturii naționale române și călăuzătoriu al neamului românesc în toate nișurile sale spre bine.

Și aceea ce a fost ziarul nostru în trecut, va rămâne și în viitoriu, în noua jumătate de secol în care în curând va intra. Vom păzi, cei de astăzi, cu credință scumpele așezăminte culturale și naționale, pe cari ni-le-au lăsat cei din trecut, și cu zelul din trecut ne vom împlini și în viitoriu datorința de luminători ai poporului român și promovători ai culturii sale naționale.

Politica ziarului nostru e bineprecisată și în spiritul de până acum va fi ea dusă mai departe. În spirit de conciliantă și de împăciuire. Vom căuta, ca raporturile în cari suntem așezați să trăim cu celelalte naționalități din patria comună, să nu fie înăsprite, ci îmbunătățite, pentru-ca în bunăînțelegere să contribuim toți la fericirea și înaintarea statului din care facem parte.

Cestiunile bisericesti și școlare vor fi tractate și în viitoriu în ziarul nostru cu îngrijire cuvenită, cu obiectivitatea și serioșitatea reclamată de importanța lor; și tot astfel vor fi tractate și celelalte cestiuni de interes pentru poporul nostru, rămânând și pentru mai departe eschise din colonele ziarului nostru certele și personalitățile.

Cerând deci și pentru viitoriu încrederea și sprijinul onoratului public cetitoriu român, deschidem abonament la „Telegraful Român” pe anul 1903, cu prețurile puse în fruntea foii, a nume: pe un an 16 corone, pe jumătate an 8 corone, pe trei luni 4 corone, și rugăm pe vechii noștri sprijinitori și abonați, să stăruie în cercul

cunoștințelor lor pentru lățirea ziarului nostru, și să-și reînnoiască înșiși la timp abonamentele, pentru-ca espedarea foii să nu fie întreruptă.

Abonamentele se fac prin mandate postale, pe cari numele, locuința și posta ultimei a abonatului sunt a se scrie corect și legibil.

Redacțiunea și Administrațiunea.

Transacția e perfectă.

Sibiu, 2 Ianuarie n.

Bucurie mai mare nu se putea face întregii populațiuni din monarchia austro-ungară de cât prin comunicarea știrii, că Mercuri seara, la orele zece, *transacția a fost perfecționată*, după-ce guvernele statelor dualiste au căzut de acord asupra punctelor de divergență cari mai existau între ele.

Intrarea în noul an s'a făcut deci sub auspicii bune, sub semnul păcii economice, care sigur va aduce rodele dorite și așteptate.

Lucrurile s'au întemplat așa cum le prevestisem. Prim-ministrul ungar Szell a rămas și Mercuri la Viena, primit fiind înainte de amiază, atât el, cât și Dr. Körber, ministrul-president austriac, în audiență din partea monarchului, care li-a dat ambilor să înțeleagă, că o crasă ministerială pe chestia pactului, Coronei nu 'i este dorită, ci din contră, îi este foarte dorită perfecționarea pactului.

În urma acestei dorințe prealalte tratările s'au început de nou. Prim-ministrul austriac a făcut vizită la hotelul lui Szell, consultându-se cu el mai bine ca o oră. A convocat apoi pe toți colegii sei la o consfătuire, întruindu-i în consiliu de ministri. Acă a făcut comunicarea, că guvernul ungar nu vrea să cedeze din punctul seu de vedere de până acum, precizat în ultimatul ce l'a adresat nu de mult guvernului austriac, și s'a discutat mult asupra întrebării, dacă întră împrejurările date n'ar pute guvernul austriac să facă concesii, și în care măsură?

Prim-ministrul austriac a mers în urmă de nou la palat, unde a fost primit în audiență, și a mers la palat și prim-ministrul ungar, ear' după aceea au urmat noue pertractări și capacitări, a căror urmare a fost, că la orele nouă și jumătate noptea, ambele guverne au putut să publice îmbucurătoriu comunicat, că *transacția a fost perfecționată*, după ce s'a aflat modalitatea de a trece peste toate pedecile ce 'i mai stăteau în cale.

Prim-ministrul ungar Szell a plecat noptea la orele unsprezece la Budapesta, unde eri, Joi, partidul de la putere i-a făcut cu ocaziunea felicitării de Anul-nou mari ovațiuni pentru succesele obținute, fiind-că se asigură, că din această luptă lungă guvernul ungar a eșit învingătoriu, respectate fiind interesele statului ungar întru toate învoiala legată.

Ziavele din capitală scriu toate în termeni călduroși și cu vedită bucurie despre acest eveniment însemnat al zilei, care, cum am spus la început, cu bucurie va fi salutat din partea întregii populațiuni a monarchiei.

Un nou metod școlar.

Din America vine știrea despre o reformă radicală ce e pe cale de a fi introdusă în învățământul public, și despre luarea unei măsuri în privința acestei, chemată să afle mare răsunset pretutindenea.

E vorba să fie adoptat un sistem nou de învățământ, mai rațional de cât toate câte au fost până acuma în us, și inovația această o introduce biroul de educațiune din *Statele-Unite*.

Biroul acesta, basat pe rezultatele unei anchete, a făcut constatarea, că studiarea din cărți pune în primejdie creșterea copilului și împiedică dezvoltarea fizică, având de urmare, că da un om slăbuț societății omenești, care mai curând ori mai târziu trebuie să cadă jertfă surmenajului.

S'a avut în vedere la formularea acestei concluziuni, că copilul are trebuință înainte de toate de mișcare, pentru ca să se desvölte corpul; prin urmare nu e bine să fie legat de bancă din cea mai fragedă etate, ci pentru a se câștiga oameni sănătoși, e de lipsă a se reveni la vechiul sistem de educațiune, la părerile celor din vechime, cari ziceau, că creșterea are să se facă *umblând*.

Să nu se mai țină deci prelegeri în școlă, ci să se facă preumblări. Să nu mai învețe copiii din cărți, stând înghemuiți în băncile de școlă, ci să învețe făcând vizite la museuri, la grădini botanice și zoologice, la monumente, la ateliere, etc., unde toate lucrurile le pot vedea cu ochii, și esplucate din partea profesorilor, se lăga mai ușor de mintea copiilor.

Dar' inovația pe terenul învățământului public nu stă numai din atâta, ci biroul de educațiune din Statele-Unite a mers un pas și mai departe. A constatat, că se poate stabili științificește, că fie-care cap de copil câtă știință poate primi la zi, fără ca să 'i sufere creșterea, — ținându-se cont de etatea, temperamentul și constituțiunea sa.

Fie-care profesor și profesora, fie-care putere didactică, va fi provădută deci cu câte un aparat care stabilește lucrul acesta, și creșterea fie-cărui copil de școlă va fi esaminat la intrarea sa în școlă, pentru-ca ținându-se cont de facultățile sale să se dea educația în doze mai mici sau mai mari, — după cum va cere trebuința.

Prin această instrucțiunea încetă de a mai fi aceea ce e astăzi, o îngrămădire prea mare a materialului, îngreunătoare pentru creșterea copilului, și devine, — cităm acum din motivarea biroului de educațiune din Statele-Unite: „O mecanicitate intelectuală, înțelepțește regulată și controlată prin o serie de observațiuni, cari fac să se cunoască puterea elastică a inteligenței elevilor, și fac să fie posibil, ca fie-cărui să se dea din cunoștințele necesare numai atâta cât el este capabil a primi ca dosă de noțiuni. Cu alte cuvinte, profesorul nu va mai fi autorizat să samene sămănța intelectuală cu pumnul întreg, ci asigurându-se mai întâiu printr'un complex de esaminări și observațiuni despre caracterele elevilor, diu punctul de vedere biologic, cele-

bral, etc. va așeza în mintea lor grăunțele unul câte unul.”

Natural, că e vorba deocamdată numai despre o *propunere*, care însă, cunoscând inclinarea Americanilor spre tot ce e nou, ușor poate să fie pusă de fapt în aplicare, acolo la ei. Repetăm, la ei, pentru-că la noi, Europeanii, conservativi din cale atară, cine știe când va pute să-și facă drumul ideea această bună, care de altcum e a celor din vechime, cari încă ziceau așa: „*crescit eundo*”.

Visitele contelui Lambsdorff.

Contele *Lambsdorff*, ministrul de esterne al Rusiei, și-a terminat vizitele pe cari avea să le facă la Niș, Sofia și Viena, și eri, Joi, cu trenul de seara a plecat a casă la Petersburg. Nu se adeverește deci știrea dată de „*Kel. Ért.*” că în programul de călătorie contele Lambsdorff ar fi avut trecută și capitala României, pentru-că la București nu s'a dus.

Pe ori-unde a umblat, contele a lăsat urme însemnate. La Niș, unde se află de present curtea regală a Sârbiei, a lăsat bucurie mare, pentru-că a adus cu sine cele mai bune asigurări despre simpatia Țarului față de părechia regală și față de populațiunea Sârbiei, simpatii atât de mari, în cât Țarul, tocmai în interesul binepriceput al acestui regat, se ocupa serios și din tot adinsul cu regularea chestiei de *succesiune* asupra tronului sârbesc. La Sofia iarăși a lăsat speranțe și mai mari, pentru-că a făcut promisiuni, că chestia macedoneană va fi rezolvată așa cum cer interesele Bulgariei. Ear' că la Viena, unde a stat trei zile, ce lucruri mari a isprăvit, se va vedea numai mai târziu, pentru că tot ce s'a făcut a mers în cel mai mare secret. Despre scopul acestor vizite, bineinformatul „*Reichswehr*” de la Viena ne dă de altcum următoarele informațiuni:

— „Din rapórtele ce le avem despre momentele petrecute din partea contelui *Lambsdorff* la Niș și Sofia, puține puncte de mănecare putem scote, cari să ne servescă drept cinosură la stabilirea scopului pe care l'a avut această călătorie politică de informațiune. Rapórtele venite din parte privată pe seama unor ziare se învêrtesc în jurul combinațiunilor, a căror autenticitate ușor poate fi contestată. O versiune afirmă, că călătoria ministrului rusesc de esterne în Balcani stă în slabă legătură cu chestia macedoneană, și că de fapt ea urmărește cu totul alt scop. A nume, Țarul Nicolae s'a ocupat de mult cu ideea, ca pentru repetata amânare a primirii lor la curtea rusescă, Regele și Regina Sârbiei să primescă satisfacție într'o formă cuvenită. Deci, călătoria devenită urgentă a contelui Lambsdorff la Viena, a dat naștere planului, că cu această ocaziune contele să facă pe mijlocitoriu la curtea din Belgrad. Comunicatul cunoscut din „*Mesagerul Imperial*” a provocat de altă parte necesitatea unei atingeri personale a ministrului cu cei de la putere din Sârbia și Bulgaria, pentru a le spune, în Belgrad, Niș și Sofia, tuturor celor ce se lăgăna în visuri patriotice, că *Rusia nu vrea să se înțeleagă*

cu Austro-Ungaria în privința Macedoniei fără știrea și în dosul lor. Acesta e istoria autentică a călătoriei contelui Lambsdorff la Belgrad și Sofia.

Șaguna ca scriitoriu.

Lucrare citită la serata festivă a societății „Petru Maior” în 13 Decembrie st. n. 1902, de Ioan Lupăș.

(Fine).

De aceea se întorce cu rugărilor sale către prea luminatul monarch, în „al înalt cărui cabinet mila și adevărul se întimpină, dreptatea și pacea se sărută”, și după ce a dovedit în primele două promemorii baza de drept istoric, în a treia basă de drept canonic a pretensiunilor sale, în ultima, cea mai formidabilă promemorie, cere cu totă hotărârea, ca clerului bisericii și poporului de sub cărmuirea lui să i-se recunoască aceleași drepturi politice ca și celorlalte confesiuni și neamuri împreună locuitoare. Promemoriile își avură rezultatul dorit. Deși nu imediat, dar totuși i-se împlini dorința lui cea sfântă, cu care plecase de la Carloveț la Sibiu.

Scrierile aceste politice ni-l înfățișează pe Șaguna ca pe cel mai înflăcărat apărător al unei cauze, de a cărei dreptate era părtruns în întregă ființa sa. Numai așa ne putem explica perseveranța admirabilă, zelul nobil și iubirea cea mare de dreptate, care transpiră din toate luptele lui, lupte, pe cari ni-le zugrăvesc destul de clar și numai aceste Promemorii.

Tot la scrierile ocazionale grupasem și Scrierile apologetice, pararea și respingerea atacurilor venite din partea fraților de același sânge, dar de altă lege — la aparență, căci în fond era și este tot aceeași. Treceam preste aceste reminiscențe ale unor veleități confesionale și ne oprim la *Polemia*, ce o purtase Șaguna cu Ioan Eliade Rădulescu, fiind acesta o cestiune în care Șaguna a dat dovadă nu numai de judecată clară și corectă, ci și de o perfectă istețime cu privire la evoluția limbii.

A nume, Eliade întreprinse traducerea bibliei, dar o făcuse acesta — conform tendințelor sale limbice — într'un limbaj care nu numai că nu era accesibil poporului, pentru care se traducea biblia, ci era și nefiresc, torțat. Șaguna combătă și zădărnici lucrarea lui Eliade, arătând, că limba nu se poate forma și reforma după placul nimănui, căci avându-și ea legile sale firești de dezvoltare, trebuie să se țină cont de acestea. Și mai ales într'o carte scrisă pentru popor nu se poate admite la nici un caz asemenea schimonosire, premenire de limbă, căci „Limba bibliei pentru un popor numai odată se poate face. Dacă s'a învins pedecea cea mare a traducerii credincioase și înțelese, și dacă poporul a primit limba aceea așa zicând în însași ființa sa, atunci următorii n'au de a mai face alta, ci numai a o îndrepta așa, după cum o ar fi îndreptat traducătorul bibliei, dacă ar fi trăit până în veacurile lor”. Pentru-că biblia urmărește un scop, scopul de a împrumuta poporului tăria morală a credinței, și de aceea lucrul principal e, ca biblia să fie înțelșă de popor. Cine se adresează către popor, dacă vrea să fie înțeles trebuie să-i vorbescă în graiul lui, pentru-că „Pot eu — zice Șaguna într'alt loc — să vorbesc și mai frumos de cât odinoră Sf. Ioan Gură de aur, ba însuși Sf. Ioan Gură de Aur poate vorbi, însă dacă poporul nu îl pricepe, gura lui rămâne fără efect”.

Acestea le-am aflat mai de importanță dintr' scrierile de ocazie ale lui Șaguna, al căror număr e însă atât de mare, în cât a ne estinde aici asupra tuturor, n'ar fi potrivit.

Nici nu vom face lucrul acesta, ci vom încerca acum a cunoște cele mai de căpetenie din scrierile lui didactice, al căror scop a fost: popularizarea științei, împretinirea clerului și a poporului cu adevărurile ei și orientarea în întocmirile bisericii pravoslavnice. A avut deci Șaguna la compunerea acestor cărți mai întâiu un scop practic în vedere, dar și acesta special românesc. În genere toate scrierile lui de acest fel sunt isvorite din trebuințele neapărate ale vieții bisericești și erau menite a umplea niște goluri, pe cari, așa se vede, numai Șaguna le putea împlini

în acel timp, pentru-că el era mai chemat a o face, el avea pregătire mai corespunzătoare pentru așa ceva. Fiind vorba despre scrieri didactice, se impune de sine întrebarea, dacă întrunesc ele 2 condiții principale, fără de cari o scriere didactică nu se poate numi bună, a nume dacă din punct de vedere 1. științific, apoi 2. pedagogic corespundeau cerințelor timpului, în care s'au scris?

Condițiunea primă, adică cea științifică, nu lipsește din scrierile didactice ale lui Șaguna. Cariera lui de profesor în Vêrșeț și Carloveț, pe lângă studiile lui anterioare, i-au oferit îndestulul prilej pentru o activitate științifică, așa că Șaguna a fost omul care în privința științei a stat la nivelul timpului. Și, după cum se vede din vorbele lui, avea o aplecare firească pentru studii serioase chiar dintru început. Iată ce ne spune el în privința acesta: „Fiind norocos a fi protosin cel la metropolia noastră din Carloveț și pe lângă datorințele cari le-am avut ca profesor de teologie, având ciasuri slobode, le întrebuiștam cu citirea cărților canonicești. Acesta puteam să o fac cu înlesnire, căci eram și bibliotecariu al bibliotecii metropolitane. În cărțile canonicești aflam multe, care mă și silia a le descrie, căci nu aveam nădejde, că voi pute și eu ore-când foliantele acelea să mi-le cumpăr; apoi și aceea am gândit, că cine știe, unde mă va arunca sôrtea de la Carloveț, pute-voiu avé și acolo foliantele acelea”. Încă de tiner se gândea el la o muncă de felul acesta, pentru care numai în vîrsta de profesor și-a putut câștiga elementele necesare, căci după venirea lui în Sibiu alte cu mult mai însemnate isprăvuri își așteptau făptuitorul. Ii lipsia acum acea liniște dăinuitoare, pe care o reclamă orice lucrare sistematică cu scop didactic. De aceea lipsește din manualele lui condiția a doua, cea pedagogică; lipsește sistemul, pentru-că n'a mai avut timp să rânduiescă, să așeze în sisteme potrivite cunoștințele sale adunate altădată. Acestă scădere o recunoște însuși aprôpe la fie-care din scrierile sale. E caracteristică în privința acesta precuven-tarea la „Istoria bisericească” (1860), în care ne dă și o iconă a timpului, spunând că El încă de mai înainte observase, că în acele zile s'au sculat vremi primejdioase față cu biserica noastră, de aceea a aflat de bine să urmeze statul apostolului Pavel, care zice: „Acestă se știi, că în zilele cele de apoi se vor scula vremi primejdioase, ear' tu să petreci într'u cele ce ai învățat și care sunt încredințate ție, știind de la cine le-ai învățat”. Așa s'a hotărât a compune această carte din isvôrele curate ale învățăturii și își ia voie a crede, că binevoitorul cetitoriu se va bucura de această carte, după care de demult însătoșa și își va gândi, că împrejurările nu l'au iertat să o facă într'u toate după *sistema cuviinciosă*. Numai „rîvna casei Domnului l'a făcut cutezător de a tipări acest op”. Aceeași modestie și pășire fără pretenții o aflăm la el, de câte-ori îmbogățește literatura bisericească cu vre-o nouă scriere de valoare.

Nu atât vocațiunea, cât mai mult dorul de a avé niște profeți luminați în ale conducerii, pătunđitori în sfințenia tainelor bisericii și având conștiința demnității lor și a trecutului nostru românesc, acest dor, zic, l'a îndemnat pe Șaguna, ca în mijlocul unei febrile acțiuni și puținele clipe de odihnă, ce îi mai rămăneau, să și-le jertfescă propovăduind credința, dăscălinde pe dascălii și luminătorii poporului și îndreptându-le pașii către o cultură, precum o pretindea timpul în care trăiau, pentru-că Șaguna era convins, că numai „puterea minții și a genului, științele și artele sunt care în zilele noastre dau popoarelor tărie și le asigură viitorul”.

De aceea compune la 1854 *Elementele dreptului canonic*, la 1860 *Istoria bisericească*, la 1868 *Compendiu de drept canonic*, la 1871 *Enchiridionul* (colecție de canoane bisericești comentate) și la 1872 fiind deja bolnav, încă tot nu încetase a lucra, ci edă opul „Manual de studiul pastoral”, op neisprăvit, dar lasă — cu limbă de mörte — ca „să-l prelucre și să-l amplifice alt bărbat, carele este mai tiner și mai sănătos, dar' totodată și bine versat și bine cunoscut cu instituțiunile bisericii noastre, pentru-că nu poate corespunde scopului nici o scriere pastorală față cu clerul nostru, dacă povăturile acelea nu sunt efluxul natural al instituțiunilor bisericești noastre”.

Valoarea scrierilor lui o învederă și faptul, că unele au fost traduse și în limbi străine, cum d. e. *Compendiu de drept canonic* în rusește și nemțește; apoi din *Istoria bisericească* partea privitoare la istoria bisericești române din monarchie încă a fost tradusă în limba germană, cu tôte că Șaguna n'a avut timp pentru a sêvêși o lucrare științifică în întregă accepțiunea cuvântului, ci a trebuit să se mulțămescă a fi putut tracta cestiunile științifice „potrivit împrejurărilor, cari ne sunt de lipsă a le ști, ca cunoștința noastră să nu pătîmescă scădere în un obiect mai însemnat al bisericii noastre”.

Dintr' tôte mai multă predilecție se vede a fi avut pentru studiile istorice, a căror însemnătate și necesitate de a le face se impuneau de sine. Fiind-că Șaguna în munca sa de recucerire totdeauna se provoca la drepturi avute, dar' înstrăinate, trebuia să aibă la îndemână mărturiile trecutului, pe cari să și întemeieze justefa pretensiunilor sale. Acestă îl va fi făcut să adune tot felul de diplome și hârtii vechi și într' cele din-tăiu scrieri ale sale să pregătiscă *Istoria bisericească*, în care partea referitoare la biserica română din Ardeal în deosebi e lucrată cu multă îngrijire, pe alocurea cu provocare directă la isvôre și cu demonstrări apagogice. Cercetând Șaguna cauzele stării desolate la care am ajuns: le află pe de o parte în spiritul de castă, exclusivist al instituțiilor medievale, ear' pe de altă parte — în măsură mai mare — în lipsa unei aristocrații românești, care să fie apărât biserica și neamul, să nu le fi lăsat să cadă cu totul în mărja de cutropire a unei legislații mai mult cu porniri dușmane, de cât cu părintescă îngrijire. Adecă aristocrație am fi avut și noi, dar' ce folos de ea? Ce folos, dacă nobilii români încălțând cismele nemeșesti se siliau să uite cât mai în grabă, că au eșit din opincă, se înstrăinau de neamul și legea lor strămoșescă. Așa se esplică, cum „perdând biserica și nația pe acesti fii ai sei, au rămas ele fără sprijônă înaintea legislației; dar' pe cât aristocrația română din Ardeal n'a avut nici o predilecție către biserica și nația sa și era sedusă de o idee deșartă, pe atâta cu fală zicem aci, că preoțimea și creștinii și în fruntea lor arhieriei au arătat o tărie esemplară în mijlocul nenumeratelor goniri și au rămas neclățiți în religie și în naționalitate”. (Ist. bis. vol. II. cap. II. Tăerea III. § 78—81).

Istoria bisericească este opul lui Șaguna, care prin forma sa ni-se prezintă superior celorlalte, fiind scris într'un stil destul de fluent și curat în raport cu acele vremuri. În celelalte scrieri ale sale forma e mai greoie, abstrăgând de la scrierile ocazionale, cari se disting printr'un stil energetic, logică puternică și dialectică succasă.

Ce privește stilul lui Șaguna, în genere limba românească așa cum o vorbia și scria el — nu e lipsită de o notă arhaică și de un fel de aer duhovnicesc, întâlnindu-se într'insa forțe des citații biblice, comparații din cari de regulă mănecau cuvântările lui, cum se practică și azi, cu deosebire însă, că frasa lui Șaguna — deși anevoioasă și de un tact bêtănesc — era totdeauna expresivă, plină de putere prin ideile ce cuprindea. Cu privire la mirosul de tămăie, la coloritul duhovnicesc, Șaguna însuși zice: „Mie, ca preot, dacă aduc ceva înainte, mi-se șede să aduc din sfânta scriptură. S. Pavel învață: „Nu vă uitați așa mult la literă, pentru-că litera omoră, ci la spirit, pentru-că spiritul dă viață”...

Dacă nu perdem din vedere pornirile limbice ale aceluși timp, nu ne vom mira tare de o sémă de latinisme, pe cari le întâlnim la Șaguna (ca d. e. venerabund, sobrietate, reprehensiune, mansuetudine, contumelios, ofendicul s. a.) și cari pe vremea aceea treceau încă drept bani buni, azi însă le ocolesc toți cei-ce țin la graiul românesc genuin.

Am cercat a prezenta icona lui Șaguna, ca răspânditor al culturii, în cadrul unui cuvânt ocațional. E departe de a fi mulțămitoare această schițare, care nu cuprinde în sine nici acea parte întregă a activității lui Șaguna, în care El, marele arhieru, ni-se prezintă ca purtător al condeiului, ca ziler în ogorul literaturii. Unde rămâne apoi cealaltă parte, tot pe atât de însemnată,

în care Șaguna are rolul unui stegar, al unui comandant, când îl vedem ca pe un adevărat *Mecenat* al literaturii, întemeind tipografie, redactând jurnale, mijlocind editarea feliuritelor cărți — aprôpe a tuturor celor apărute în timpul său, — ajutând pe cei cu dor de muncă intelectuală, sprijinind și îndemnând pe cei cu talent, stăruint pentru cultivarea limbii și literaturii, făcând pornela pentru înființarea „Asociațiunii” ca mijloc de a răspândi cultura, etc. etc?!

Dacă vom cumpăni tôte acestea și le vom judeca cu măsură dréptă, ne vom minuna de activitatea lui culturală atât de spornică. Ear' adaugând rezultatele acestei activități la epocalele lui isprăvi politice-naționale și bisericești, vom mărturisi cu recunoștință că în răstimpul de la 1846—73 în tôte ramurile vieții noastre românești „Tôte câte s'au făcut, prin Șaguna s'au făcut, și fără de dînsul nimic nu s'a făcut, ce s'a făcut”.

Un răspuns.

Fôia de la Arad vrea să ne scôtă vinovați pentru atentat sêvêșit asupra conștiinței deputaților sinodali, fiind-că în primul din numărul 139 al ziarului nostru lansasem ideea, că la noua alegere de episcop ar fi bine dacă sinodul din Arad ar urma calea pe care a urmat-o la 1874 congresul național-bisericesc, când într'alt cas, analog cu cel de acum de la Arad, în locul neconfirmatului metropolit a ales o persoană *agreată și binevedută* la factorii decizători.

Fôia de la Arad se află pe punct greșit de vedere, când pune chestia astfel: Avem ori n'avem drept de alegere? Și fiind-că avem acest drept, vom lupta, ca dreptul să ne fie respectat; pentru-că n'avem de cât să întorcem moneta, și să punem întrebarea astfel: Are ori nu are și guvernul țerii dreptul de a refusa propunerea de înțărare, atunci când alegerea cade pe o persoană lui neagreată? și suntem în curat cu faptul, că din o eventuală tragere în degete pe tema *validității dreptului*, nu sinodul, ci guvernul va eși biruitoriu, ca cel mai tare.

Dar' fiind vorba de drept, ne permitem să scôtăm și noi la suprafață un drept, — *dreptul Metropolitului*. Canonul 6 al sinodului prim ecumenic ne spune, a nume, că: „nime nu pôte fi episcop fără sentența și învoierea Metropolitului”. Ear' Andreiu baron de Șaguna scrie în privința acesta următoarele în cartea sa „*Compendiu de dreptul canonic*” (pag. 121):

— „Mai departe se pôte naște și aceea întrebare, dacă pôte cineva să se facă episcop preste *judecata Metropolitului*? Acestă și află deslegare în descitatul canon al 6-lea al sinodului ecumenic I, în care lămurit stă, că: *dacă cineva s'ar face episcop preste judecata Metropolitului, marele sinod a hotărît, că unuia ca acestuia nu 'i se cuvine a fi episcop*”.

Să punem deci întrebarea astfel: Are sau nu are și Metropolitul dreptul de a și spune *judecata* în chestii de alegere de episcop? Și dacă 'l are, nu cred cei de la Arad, că are și datorința a grijă, ca acest drept să 'i fie respectat?

Cei în drept să mediteze asupra lucrului. N'am scris de altcum, nici articolul din numărul 139 al ziarului nostru, nici cele de acum, în scopul de a provoca discuții cu fôia de la Arad; ci le-am scris în urma datorinței ce ne incumbă de a apela la tactul și înțelepciunea deputaților sinodali din diecesa Aradului, ca la noua alegere de episcop să caute și să respire norii ce amenință cu primejdie biserica noastră națională, — și credem că domnii deputați, cărora tot așa le zaca la inimă binele de obște ca și nouă, — ne vor înțelege.

Pentru catedrală.

Intră colectele sosite în zilele ultime de la singuraticile comune din arhidieceză, merită specială amintire cea de la *Ghimbar* (tractul Branului), care — de-și o comună mică și săracă — a ținut să meargă în fruntea multora din cele mai fruntașe, dovedind o neîntrecută însuflețire de jertfă pentru scopul măreț ce se urmărește. Că afirmațiunile noastre nu sunt de loc exagerate, se vede din considerabila sumă de 985 cor. 60 fil. ce s'au subscris în această comună mică, unde cea mai mică contribuție este de 1 cor., o sumă relativ mare, considerând greutatea întru cari poporul câștigă paralele. Cei mai mulți poporeni au dat câte 3 cor. alții 5, 6—10 cor. și mai mult.

Pe lângă comuna bisericăscă, cu 300 cor., parochul Ioan Comanescu cu 100 cor. și învățătorul Ioan Metianu, cu 125 cor., au dat sume mai mărire următorii:

1. Preotăsa văduvă Elena Popovici	cor.	30
2. Dumitru Popp	"	30
3. Dumitru Comșa	"	20
4. Nicolae Hamsea	"	15
5. Nicolae Șurariu, episcop	"	10
6. Dumitru Preda	"	10
7. Nicolae Șurariu, cantor	"	10
8. Ioan Gălca	"	10
9. Văduva Sora Mitrea Comșa	"	10
10. Dumitru Marcu	"	9
11. Nicolae Șușu	"	6
12. Vasile Dodoc	"	6
13. Ioan Neagu	"	6
14. George Muntean	"	6
15. George Drăgușel	"	6
16. Elisa Preda	"	5
17. Dumitru Șurariu	"	5
18. Văduva Stana Popoviciu, inv.	"	5
19. Dumitru Barbu junior	"	3
20. Dumitru Paraschiv	"	3
21. Văduva Aron Moldovan	"	3
22. Ioan Moldovan	"	3
23. Ioan Poenariu junior	"	3
24. Nicolae Spătaru	"	3
25. Ioan Popoviciu	"	3
26. Ioan Șurariu senior	"	3
27. Iosif Rusu	"	3
28. Ioan Todor	"	3
29. Zaharie Rêșnovean	"	3
30. Ioan G. Șușu	"	3
31. Stefan Muntean	"	3
32. George Șușu	"	3
33. George Arsu	"	3
34. Toma Feldorian	"	3
35. George Feldorian	"	3
36. Ioan Comșa senior	"	3
37. Ioan Șurariu, croitoriu	"	3
38. Văduva Maria Șurariu	"	3
39. Ioan Tohănean	"	3
40. Ioan Șușu junior	"	3
41. Petru Neamțu	"	3
42. Nicolae Comșa	"	3
43. Ioan Comșa	"	3
44. Ioan Constantin	"	3
45. Dumitru I. Comșa	"	3
46. Adam Stăniloiu	"	3
47. Iosif Crăciun	"	3
48. Romul Bălan	"	3
49. Dumitru Pivodă	"	3
50. Bucur Nistor	"	3
51. Ioan Ardelean	"	3
52. Dumitru Nistor	"	3
53. Ioan Lazar senior	"	3
54. George Pivodă	"	3
55. Nicolae Huntaiu sen.	"	3
56. Ioan Huntaiu	"	3
57. Ioan Coman	"	3
58. George Clopotariu	"	3
59. Nicolae Clopotariu	"	3
60. George Mateiu	"	3
61. Bucur Padurice	"	3
62. Ioan Padurice	"	3
63. Dumitru Șușu junior	"	3
64. Ioan Crăciun	"	3
65. George Clopotariu	"	3
66. Nicolae Clopotariu	"	3
67. George Mateiu	"	3

Ceialți au dat câte 2 corone, alții 1 cor.

Laudă merită conducătorii acestei comune bisericăști, cari au știut stărni în sufletul poporenilor de acolo însuflețirea ce am dorit să se deștepte în peptul tuturor credincioșilor noștri, nu dăr' din dorul de a ne înmulți numai mijlocele materiale, ci mai ales preocupări de gândul, că numai asemenea zel laudabil pôte fi garanța unui viitoriu asigurat.

Lista contribuțiilor

făcute în scopul rescumpărării feliicitărilor de Anul nou în favorul fondului Casei Naționale.

S'au mai făcut până acum următoarele contribuții:

Arseniu Bunea, secret. comit. grăniț, Sibiu	cor.	3—
Dr. Liviu Leményi, avocat, Sibiu	"	10—
Dr. Octavian Russu, avocat, Sibiu	"	10—
Dr. George Proca, secret. consistor., Sibiu	"	4—
Dr. Vasile Bologna, dir. scol. Sibiu	cor.	3—
Dr. Corn. Diaconovich, prim-secretariu al Asoc.	"	5—
George Decian, exec. reg. Sibiu	"	2—
Leon Popescu, preot Deda	"	2—
Romul Coțoiu, comerciant în Baia-de-Criș	"	5—
Virgil Șotropa, prof. Nășud	"	3—
Dșora Elena Petrașcu, dir. intern. Asoc. Sibiu	"	6—
Lazar Tritean, coreferent consist. Sibiu	"	2—
Teodor V. Păcățian, publicist, Sibiu	"	2—
Silvia Păcățian n. Popp, Sibiu	"	2—

Din România.

Aniversarea nașterii M. S. Reginei.

După cum am anunțat pe scurt în numărul trecut, Luni, în 16 Decembrie v. a fost aniversarea nașterii M. Sale Reginei Elisabeta a României. Din acest incident Maiestățile Lor, Regele și Regina au primit la palat, la orele 12 din zi, consiliul de miniștri, în numele căruia dl. D. A. Sturdza, prim-ministrul țării, a rostit următoarea cuvântare:

„Consiliul de miniștri depune în numele țării feliicitările cele mai respectuoase și mai călduroase la picioarele Maiestății Văstre, Dăminei și Reginei noastre prea iubite, cu ocazia aniversării.

Maiestățile Văstre sunteți pentru totă suflarea românească una cu însăși patria. Bucuria și durerea Văstră e și a țării, precum și fericirea și suferințele țării ale Văstre sunt.

Au trecut furtuni mari preste capetele noastre ale tuturor și suferințe cari ne păreau nemăsurate și zdrobitoare. Increderea Maiestăților Văstre în popor și simțămintele Văstre călduroase pentru țară, au dat putința să ne luptăm vitejește în grelele împrejurări în cari ne aflăm; dar' îndrăsnim să zicem, că acea încredere a însuflețit și pe Maiestățile Văstre a Vă înălța inima și sufletul și astfel ne-ați îmbărbătat pe noi.

Urăm Maiestăților Văstre ani mulți fericiri și rodnici! Urăm, ca munca neobosită, prevederea înțeleptă, conducerea cumpănită a Maiestății Sale Regelui, unită cu lucrarea duiosă a Maiestății Văstre, care se revarsă în preste cei mici și preste cei mari, preste cei suferinți cu trupul ca și preste cei suferinți cu sufletul, preste cei bătrâni ca și preste copilași, să fie totdeauna binecuvântate de Atotputernicul Dumnezeu — spre mărirea numelui Vostru, spre slava Regatului și a poporului seu.

Să trăiți la mulți ani Maiestatea Văstră! Maiestatea Sa Regele! Familia Regală!

Regele și Regina au exprimat viile Lor mulțămiri dlor miniștri și dimpreună cu A. S. R. Principeasa Maria și Augustii Sei copii au binevoit a convorbi cu fiecare din dlor.

Apoi Maiestățile Lor au primit pe dl. prefect al poliției, precum și Casele regală și princiară, cari au depus la picioarele M. S. Reginei respectuoasele lor feliicitări.

Înainte de amiază M. S. Regina a binevoit a primi mai multe dămine din înalta societate cu copiii lor, cari au exprimat respectuoasele lor feliicitări.

Numeroase buchete de flori au fost trimise R. ginei de către dăminele din societatea bucureștenă, ca dovadă a sentimentelor lor de înaltă venerațiune.

Domniile membri ai corpului diplomatic, un mare număr de senatori și deputați, înalți demnitari și funcționari, ofițeri de toate armele și notabili s'au grăbit a se înscrie în registrele Palatului.

Maiestățile Lor au primit numeroase telegrame de feliicitare din țară și străinătate.

Atât M. S. Regele cât și M. S. Regina au fost foarte mișcați la aceste manifestațiuni de iubire ce Li-S'au adus cu această ocaziune.

La orele 2 după amiază M. S. Regina a binevoit a merge la teatrul național, unde ministerul instracțiunii publice organizase o reprezentație pentru elevii diferitelor școle din capitală.

Sera a avut loc la Palat un prânz la care au luat parte A. S. R. Principeasa Maria precum și Casele regală și princiară.

Cap tala a fost împodobită cu drapele,

NOUȚĂȚI

In atențiunea învățătorilor.

Sunt admiși la facerea examenului de calificațiune învățătorescă, cu condițiune de a-și întregi cererile cu documentele în original, următorii candidați: 1. Bucur Ioan, 2. Colțoiu Petru, 3. Ister Teodor, 4. Mateș Ilie, 5. Moșoiu Axente, 6. Murășianu Teodor, 7. Podariu Ilie, 8. Tănăsă Ioan, 9. Varga Ioan.

Asemenea sunt admiși cei anunțați la examen de emendare din 1 sau din 2 studii.

Esamenele se încep cu toți candidații în 28 Decembrie a. c. dimineața la orele 8.

Nou jude de Curie. Maiestatea Sa a numit jude supranumerar la Curie pe domnul *Toma Dogariu*, jude la tabla regescă din Timișoara.

Mare distincțiune regelui Sârbiei. Se vestește din Belgrad, că contele *Lambsdorff*, ministru de esterie al Rusiei, cu ocaziunea audienței solemne de la Niș a predat regelui Alexandru o epistolă autografă a țarului și insigniile ordului „Sfântul Andrei” cl. I. cu briliante. Acesta e cel mai de frunte ord al Rusiei și de-o dată numai zece inși pot fi titulari ai lui, pe care țarul îl confere exclusiv numai domnitorilor statelor străine. Șese domnitori aveau până a um ordul acesta, ear' Alexandru al Sârbiei e al șaptelea.

Instalarea comitelui-suprem din Torontoal. *Dellimanicus Lajos*, s'a făcut Luni, cu mare solemnitate. În preseră s'a aranjat conduct de facile și s'au ținut vorbiri, la adresa noului comite-suprem, în limba magiară, germană și sârbă. Comitetele-suprem a respuns earăși în toate aceste trei limbi. După actul de instalare a urmat banchet.

Esposiție universală în Athena. La primăvară se va aranja în Athena o esposiție universală, care după cum prevestesc zierele grecești — va fi cu mult mai grandioasă de cum sperau grecii. Deosebi Italia și America vor fi reprezentate prin numeroși esponenți. Interesantă va fi grupa *abisiniană*, în care vor fi espuse toate soiurile de produse economice și industriale ale Abisinie și va cerceta esposiția chiar și *Menelic*, împăratul Abisinie. Se spune că *Menelic* când s'a hotărât să cerceteze esposiția s'ar fi exprimat, că din întrăgă Europa numai chiar Grecia l' interesază, leagănenul culturai europene.

Teatru în Ili-Murășană. Mai mulți învățători din tractul Ili-Murășană aranjază o produțiune teatrală împreună cu dans în 27 Decembrie 1902 (9 Ianuarie 1903) a treia zi de crăciun, în sala de la hotel „La vânător”, în Ili-Murășană. Începutul la 7 ore sera. Venitul curat e destinat pentru înființarea unei biblioteci tractuale. Ofertele benevole se primesc cu mulțămire și se vor cuita pe cale publică. Programul e următorul: *La isvor*, solo, dșora Aurora Goț. *Despot-Vodă*, dialog. *Cinel-Cinel*, vodevil într'un act cu cântece, de V. Alexandri. *L'ai făcut de ris săracul*, anecdotă poporală de Th. Speranța. Declamăză: dl. Georgiu Socaciu. În urmă dans până în zori.

Condamnarea deputatului Valasek. Pe motivul, că cu ocaziunea alegerilor dietale ar fi ținut vorbiri agitatorice, deputatul slovac *Valasek* a fost dat în judecată. Tribunalul din Nitra l'a pus sub acuză, și zilele trecute s'a ținut pertractarea finală. Domnul *Valasek* a fost declarat vinovat, în urmare tribunalul l'a condamnat la trei luni temniță de stat și trei sute corone amendă. Procurorul a apelat, părându-i-se pedepsa prea mică, dar' a apelat și condamnatul.

Fabrică în Bihor. Cum se scrie din Oradea-mare, un capitalist din Berlin va înființa în comitatul Bihorului, întru munții Vășcăului și Beiușului, o fabrică de chimicale, destinând spre acest scop 1,200.000 corone. Vor afla aplicare la noua fabrică 1000—1200 lucrători.

Inscrierile la universitate. Ministrul de culte și instracțiune publică, Dr. Iuliu Wassics, a trimis rectorilor și directorilor universităților și școlilor superioare din țară un ordin prin care dispune, că pe viitoriu înscrierile au să se facă: pe semestrul prim în 1—15 Septembrie, pe semestrul al doilea în 7—22 Ianuarie, ear' cererile pentru scutire de didactru au să fie resolve în termen de două săptămâni urmate după terminul înscrierilor. După acest termen înscrieri nu se mai pot face. Prelegerile au să se începă: în semestrul prim la 16 Septembrie, ear' în semestrul al doilea la 23 Ianuarie. La *politehnicul* (müegyetem) din Budapesta înscrierile pe semestrul II. al anului școlar curent au să se facă în 7—19 Ianuarie. Preste acest termen până la 18 Februarie înscrierile se pot face cu concesiune de la rectorul, dacă ei avisați la concesiune vor documenta că nu s'au putut înscrie în termenul normal, din cauză de morb, ori din alte motive acceptabile. După acest termen nu se dă concesiune nici chiar de la ministru.

Petrecere în Mediaș. Tinerimea română din Mediaș și jur învită la petrecerea de erna împreună cu teatru, cântări și declamări, ce o va aranja Joi a doua zi de crăciun (8 Ianuarie st. n. 1903) în sala de la Hotel „Strugure” (Traube) în Mediaș. Începutul la 7 ore sera. Venitul curat e destinat în favorul bibliotecelor școlare române. Programul e următorul: 1. Dămina Stanca, de Ioan Neștescu, declamată de Isidor Dopp, învățătoriu. 2. Ramășagul, proverb cu cântece într'un act, de V. Alexandri. 3. Moș Crăciun, după D. G. Kiriac, cor femeesc (condus de Filon Necșu, învățătoriu). 4. Fă Marișo, duet. 5. Mărtea vitěz, de Ștefanescu, cor femeesc (condus de Filon Necșu, învățătoriu). 6. Vlăduțul Mamei, de * * * piesă teatrală într'un act. 7. Surugiul, monolog de V. Alexandri, declamat de Ioan Limbășan. 8. Se va juca: bătuta și călușerul.

De la masa studenților români din Brașov.

Apel.

Devisa... „ear' pe binefăcătoarii mesei acesteia vii și morți, pomenește-i Dămine „întru împărăția ta!”

(Din rugăciunea ce se rosteste zi de zi la masa studenților).

Apropiindu-se Anul nou ne luăm voia a apela la publicul românesc din patria noastră, ca lăsând obiceiul costisitor împreună cu atâta pierdere de vreme și multe neplăceri al corespondenței de feliicitare la anul nou, să-l înlocuim cu mici donațiuni de 1, 2 sau 3 corone pentru masa studenților.

Lista donatorilor se va publica la vreme, așa în cât lumea va fi orientată asupra adreselor, de la care nu are să aștepte și la care nu are să trimită bilete de feliicitare.

În deosebi apelăm la numeroșii fosti elevi ai școlilor noastre, ca să întrevină în localitățile dlor de ubicațiune, stărind, ca publicul în număr cât de mare să părăsescă obiceiul corespondenței de feliicitare la anul nou și să contribuie cu ceva pentru masa studenților noștri. Aceste contribuții din aceeași localitate s'ar pute aduna la un loc și espeda de-o dată colectiv, pentru a cruța ostenela și spelele de espeditiune.

De-ar urma numai o mică parte a publicului nostru cult astfel, — s'ar aduna cu ușurință vr'o 1000 de corone pentru masa studenților, ear' publicul s'ar ușura de o plagă pe care o pōrtă azi fără nici un rost.

Brașov, în 15 Decembrie v. 1902.

Pentru administrațiunea mesei studenților români din Brașov:

Virgil Onițiu
director gimnasial.

[226] 1-1

Licitație benevolă.

Prin această se aduce la cunoștință publică, că mobilele din rămasul fericitului Nicolae Vlad jude reg. în pens. precum sunt: *mobile de casă și curte, albituri, vestimente* etc. etc., se vor vinde în licitație publică, *Luni în 5 Ianuarie 1903*, în orele oficiose obișnuite în casa defunctului *Wintergasse Nr. 17*.

Sibiu, la 31 Decembre 1902.

Ad. Nr. 1123 pp. 1902 [225] 1-3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia *Feldiôra-săcuenă*, protopresbiteratul Turzii, devenită vacantă prin mărtașea fostului ei paroch, se scrie concurs cu termen de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate la còla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți a-și așterne petițiunile concursuale instruite în regulă în termenul deschis la acest oficiu și le stă în voie a se prezenta în parochie în vre o Duminecă sau sârbătoare pentru a cânta respective a celebra și cuvânta.

Turda, 10 Decembre 1902.

Oficiul protopresbiterat gr. or. al Turzii în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Jovian Murășan
protopresbiter.

Nr. 716/1902. [224] 2-3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de paroch în parochia vacantă *Băcia*, tractul Devei, prin această se scrie concurs cu termen de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în còla B. pentru întregirea dotațiunei preoțești de la stat.

Concurenții au a-și subșterne cererile lor concursuale instruite conform normelor în vîgore în termenul defipt subsemnatului oficiu protopresbiterat, avînd a se prezenta înainte de alegere în biserică spre a-și arăta destoinicia în cele rituale.

Deva, 14/27 Decembre 1902.

Comitetul parochial al parochiei gr. or. rom. Băcia în conțelegere cu oficiul protopresbiterat al Devei.

George Romanul
protopresbiter.

Nr. 551-1902 [223] 3-3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia *Ampoia*, în urma ordinului Preavenieratului Consistoriu archidiececan de dto 17 Septembrie Nr. 6487-1902 Bis., se scrie concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în còla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Cei ce doresc a ocupa acest post au a-și așterne în termenul susindicat — petițiunile concursuale instruite conform normelor, la subsemnatul oficiu protopresbiterat, avînd a se prezenta înainte de alegere în o Duminecă sau sârbătoare în biserică, spre a cânta și cuvânta respective celebra.

Oficiul protopresbiterat gr.-or. român al tractului Albei-Iulii în conțelegere cu comitetul parochial.

Alba-Iulia, 26 Octobere 1902.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Alexandru Márki

Istoria universală pentru școle cîvile și superioare de fete pe baza planului de învățămînt din 1887. — După edițiunea VI în românește de I. Popovici. — Aprobată de Inaltul Ministeriu r. u. de culte și instrucțiune publică sub Nr. 4566/1901. — Prețul legat 2 — cor. A se procura de la **Librăria archidiececană**.

Cartea consilierului de medicină Dr. Müller, apărută deja în a 40-a ediție, care tractează despre

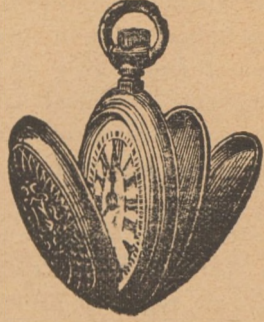
Conturbările în sistemul nervos și secsual

precum și despre vindecarea radicală a lor, se pòte procura prin tòte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber**, Braunschweig. [181] 13-52

Important pentru fie-care om.

Desfacere totală cu prețul cel mai affin, numai cu fl. 2.95 o garnitură admirabilă din 14 buciți prețioase, juvaerice etc.

Important pentru fiecare om!

- 1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel (la dorință argintat) cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanție și cutie.
- 1 Lanț elegant panșerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acățator sistem parisian.
- 1 ac de cravată aurit cu imitație de briliante.
- 1 păreche nasturi pentru manchete auriti marca „Garantie”.
- 1 garnitură nasturi (botoni) auriti pentru guler și pepturi, constând din 5 buciți.
- 1 păreche cercei de argint veritabil oficios gradați.
- 1 inel de aur cu pètră elegantă.
- 1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 prețioase și admirabile obiecte dimpreună cu orologiu remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: **Brüder Hurvitz**, casă de esport, **Krakau Stradom 17 (Oestr.)**

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpèrătorul să fie cu ceva prescurtat. — Catalòge bogat ilustrate cu tot felul de juvaerice, se trimit gratis și franco. [215] 6-20

La Librăria Tipografiei Archidiececane se află de vînzare:

- Poesii Postume**, de *M. Eminescu*
Prețul: C. 1—
 - Ziariul unui Pierde-Vară**, de *George Coșbuc* „ 2—
 - Isus Christos** cu cuvintele sântei scripturi, de *Dr. Petru Barbu* „ 2.50
- trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Povești pentru anul prim școlar.

Lecțiuni după treptele formale de **Dr. Petru Șpan**.

Se pòte procura cu prețul de 1 coròna de la

Librăria Tipografiei archidiececane.

Coròne pentru miri

din aur double, împodobite cu imitații de petri scumpe colorate, cu câte trei cruci, fòrte frumòse și practice deòre-ce se pot strîmta și lărgi după cum cere tre'uința, bucată costă numai **16 cor.** plus porto postal și pachetare cor. 1.20.

Cruci de lemn 28.5/16 cm, pic-

tură de mână în uleu reprezentând pe o parte „Restignirea Domnului” și doi îngeri ear' pe partea opusă „Botezul Domnului”; pe margini aurite cu aur veritabil; cele cu pictură simplă costă **cor. 9—**, ear' cele fine bucată **cor. 12—**, trimise cu postă recomandat costă cu 75 fileri mai mult.

Librăria archidiececană, Sibiu.

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidiececană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvîntarea I. P. S. Domn Ioan Metianu, arhiepiscop și metropolit și se află de vînzare la **Tipografia și Librăria archidiececană în Sibiu** cu prețurile: broșat **7 cor.**, legat în pânză nêgră **9.50 cor.**, ediție de lux broșat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

Stabiliment nou!!

“Entreprise des pompes funèbres”

(Institut de înmormîntare)

— Proprietariu: **Fritz W. Elges** —

Sibiu, str. Cîsnădiei 18

funcționează din 26 Decembre stil nou anul eurent.

Inmormîntări pompòse și simple.

Prețuri moderate.

[207]

6-25

NOU! **Pro 1903** NOU!

a apărut:

Calendarul archidiececan

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot și învățătoriu.

Prețul unui exemplariu **40 fil.**, cu Șematism **80 fil.**, + porto postal **10 fil.**

Librăria archidiececană
Sibiu.

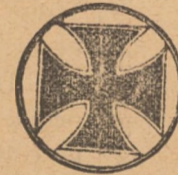
Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

Nu e mijloc secret

vindecă și învioréză

pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se aparat vindecă bóle

da împrejurării, că acest vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosese contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sîngelui, anemie, amețeli, țiuțuri de ureche, bătăie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poștei de mîncare, rēceală la mîni și picioare, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sîngelui și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — In cancelaria mea se află atestate incurse din tòte părțile lumii cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori cine pòte esamina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimita banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta” deòre-ce „C asul-Volta atît în Germania cît și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe cînd aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat. Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi.

Prețul aparatului mare e cor. 6.—

Prețul aparatului mic e cor. 4.—

folosibil la morburii cari nu sunt mai vechi de 15 ani. folosibil la copii și femei de constituție fòrte slabă.

Espeditie din centru și locul de vînzare pentru țēră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V. colțul strada Kálmán.